

Sherlockiana

MEDDELELSER FRA
SHERLOCK HOLMES KLUBBEN I DANMARK
THE DANISH BAKER STREET IRREGULARS

"I hear of Sherlock everywhere"

Nr. 4, 2019 * 64. Aargang

Aarsmøde og generalforsamling

Klubbens kommende aarsmøde finder sted lørdag den 18. januar 2020 (et smukt og overskueligt årstal at huske. Husk også at komme til mødet). Mødet starter kl. 18 og indledes med generalforsamlingen. Derefter skrider vi til middagen og hvad derunder følger.

Denne gang hjem søger vi et sted hvor vi ikke har været før: **Restaurant Vita** i Store Kongensgade 25 i København. Det er meget tæt på Kongens Nytorv, hvor hele tre Metro-linjer nu har station.

Aftenens menu:

Røget laks med urtecreme

Helstegt oksefilet med pommes anna og rødvinsauce

Chokoladecake

Der er vegetariske alternativer - og også fisk, skulle man ønske det. Det skal i så fald oplyses ved tilmelding. Der bliver serveret kaffe til desserten, og de traditionelle skåler udbringes som vanligt i portvin.

Menuen koster 300 kr. pr. person, som skal betales enten kontant eller - endnu bedre - via MobilePay på selve aftenen. Kontingent for 2020 (200 kr.) skal også meget gerne betales samtidig. Drikkevarer køber man selv direkte i baren.

Restauranten er lidt striks med antallet af deltagere og menuen. Vær opmærksom på at tilmelding derfor skal ske **senest d. 5. januar** - til Palle Schantz Lauridsen på mail-adressen schantz@sherlockholmesklubben.dk.

Vi er mange der glæder os til at se eller gense mange af Klubbens medlemmer ved den årlige fest. Så notér allerede nu datoen. Vi ses!

Den stumme hund og andet

Vort medlem Palle Schantz Lauridsen får travlt i januar. Dagen efter årsmødet introducerer han en forevisning af den tyske stumfilm *Der Hund von Baskerville* fra 1929 i Cinemateket, København - den 19. januar, kl. 19.00-20.30. Man kan købe billetter a 80 kr. på Cinematekets hjemmeside. Filmen er en klassiker som man troede var gået tabt, men som nu er genfundet og flot restaureret og står lige så skarpt på lærredet som da Arthur Conan Doyle så den i København i oktober 1929. (Og så skal Palle forresten også forsvare sin doktordisputat med den provokerende titel *Sherlock Holmes findes ikke - Sherlock Holmes i danske mediekulturer 1891-2017*. Forsvaret finder sted 21. januar kl. 13.00 i auditorium 23.0.50 på KUA, Emil Holms Kanal 4).

Sherlockiana udkommer 3 gange om året

redaktion@sherlockholmesklubben.dk

Redaktør: Billedsmageren Svend Ranild

Sat med Baskerville

Grundlagt i 1956 af

A. D. Henriksen

ISSN 0902-0330

”Den sorte Hætte” på stumfilm.dk

Af *Palle Schantz Lauridsen*

Så dukkede der endnu en af de gamle Sherlock Holmes-stumfilm op. Eller i hvert fald 1/3 af den. Filmen hedder ”Den sorte Hætte” og er den sidste af de 12 Holmes-film, Nordisk Films Kompagni producerede i årene 1908-1911.

Filmen er tilgængelig for alle på Filminstitutets nye web-site stumfilm.dk, og den blev vist ved et stumfilmsarrangement i Cinemateket i november – med klaverledsagelse. Klaveret skabte den kontinuitet, man ellers sad og manglede, for det er nærmest umuligt at følge med i handlingen. Det var lettere, da filmen var intakt, var på 388 meter og spillede i omkring 18 minutter. Nu tager det 6½ minut at se de 125 meter, der er tilbage.

Ifølge museumsinspektør Thomas Christensen fra Det Danske Filminstitut kom filmen til Filmmuseet fra England i 1980, og den har da også engelske mellemtekster. Den må have været gemt godt af vejen, for ifølge Bjarne Niensens *The Great Northern Adventures of Sherlock Holmes* (1997), fandtes den ikke, da han skrev bogen.

Det gjorde til gengæld en række stillbilleder fra den – og et manuskript. Bjarne optrykte begge dele i sin bog. Sammenholder man manuskriptet, som nærmest er en grov handlingsskitse, med filmen, kan man se, hvad det er, der mangler. Og man kan også se, at der indgik scener i den færdige film, som ikke var med i manuskriptet.

Der er ikke meget af Conan Doyles Holmes over filmen. Hverken over karakteren Holmes eller over fortællingens struktur. Tidligt i filmen ser vi fire skumle herrer planlægge og udføre deres misgerning – iført sorte kapper og sorte hætter som en slags sortklædte Ku Klux Klan-banditter. De er ”Den sorte Hætte”, og deres plan er at bortføre en advokat, for at deres leder siden kan udgive sig for at være selvsamme advokat. På den måde skal han franarre en døende engelsk lord hans værdipapirer. God ide, ikke sandt? Men planen bliver afsløret, og Holmes bliver tilkaldt. I første omgang går det ham godt, og han befrier den tilfangetagne sagfører. Den sorte Hætte tager dog siden Holmes til fange, og sagen løses først, da politiet dukker op og befrier detektiven fra den kælder, han er blevet anbragt i.

Så Holmes opklarer ingenting, han foretager ikke en eneste deduktion, bliver uskadeliggjort af de fæle banditter og må lade politiet fange forbryderne. Dog har han til aller sidst fornøjelse af at anholde bandens leder, der ellers lige var ved at få fat i lordens værdipapirer.

Thomas Christensen fortæller, at scenerne lå i tilfældig rækkefølge, da Filmmuseet i 1980 fik filmen fra England. Det har man nu rettet op på med hjælp fra manuskriptet.

Filmen er der-til blevet restaureret og er sammen med henved 40 andre stumfilm nu tilgængelig for alle på stumfilm.dk. På den adresse vil man i løbet af de næste fire år kunne se stadig flere danske stumfilm. Det Danske Filminstitut har fra tre generøse fonde fået 30 millioner kroner til at restaurere og digitalisere alle de danske stumfilm, der stadig findes. Dem er der over 400 af. Projektet har hyret Liv Thomsen til at producere en række kulturhistoriske småfilm med baggrund i de gamle film. De bliver efterhånden også tilgængelige på stumfilm.dk.

Stumfilm.dk er ikke det eneste film-projekt, der kan interessere sherlockianere. For ovre i Amerika har BSI slået sig sammen med Film- og TV-arkivet på UCLA (University of California, Los Angeles). De leder efter forsvundne Holmes-film. Projektet hedder ”Searching for Sherlock: The Game’s Afoot” og blev søsat tidligere på året. Dets ærespræsident er Robert Downey Jr. Måske man skulle sætte de to projekter i forbindelse med hinanden.

Mit første møde med Sherlock Holmes

Af Siri Olsen

Mit første møde med Sherlock Holmes må i høj grad tilskrives min far og hans ønske om at lade mig nyde klassikere af ældre dato. Det eksakte årstal fortaber sig i tidens tåger, men jeg vil umiddelbart skyde på, at det har været en 9-10 år siden. Dengang (som nu, for øvrigt) genudsendte DR Granadas uforlignelige fortolkning af Conanen fra 1984 med Jeremy Brett i rollen som Mesteren.

På denne specifikke dag, hvor min far mente, at jeg skulle "komme og se noget," sendte de den episode, der fortsat er hvis ikke min favorit i Conanen så i hvert fald min favorit i tv-serien med Jeremy Brett: *The Dancing Men*. Jeg nåede kun at se de sidste ti-tolv minutter, men det var åbenbart nok, for jeg havde set hele resten af serien to måneder senere, og derfra gik jeg videre til at læse de oprindelige historier og opstøve et fortsat stigende antal fortolkninger.

Jeg må indrømme, at selvom jeg har læst, genlæst, set og genset de specifikke sager et utal af gange, og selvom de står mit hjerte nær, så er det i sidste ende ikke sagerne, der særligt fascinerer mig, og det var det heller ikke, da jeg mødte Sherlock Holmes for første gang. I stedet var det primært detektivens usædvanlige evner og personlighed samt det nære venskab mellem de to hovedpersoner, der fangede min interesse.

De hjemlige momenter, der ofte indleder historierne, har altid været den del, jeg har syntes bedst om, og de historier, der fokuserer på hovedpersonernes personligheder, baggrunde og relation, f.eks. "The Three Garridebs", "The Dying Detective", "The Reigate Squires" og "The 'Gloria Scott'", har altid været blandt mine favoritter. Om BBC's *Sherlock* er det blevet sagt *it's not a detective show, but a show about a detective*, men jeg mener personligt, at det lige så vel kunne siges om både Conanen og alle andre ordentlige fortolkninger.

Sherlock Holmes som karakter er et unikum i litteraturen. Med sin egenrådighed, sin høje intelligens, sin foragt for alment gældende normer og regler og sin til tider selvdestruktive adfærd er han ikke bare en af de første "skæve" protagonister i litteraturen, han er også en af de mest velkendte.

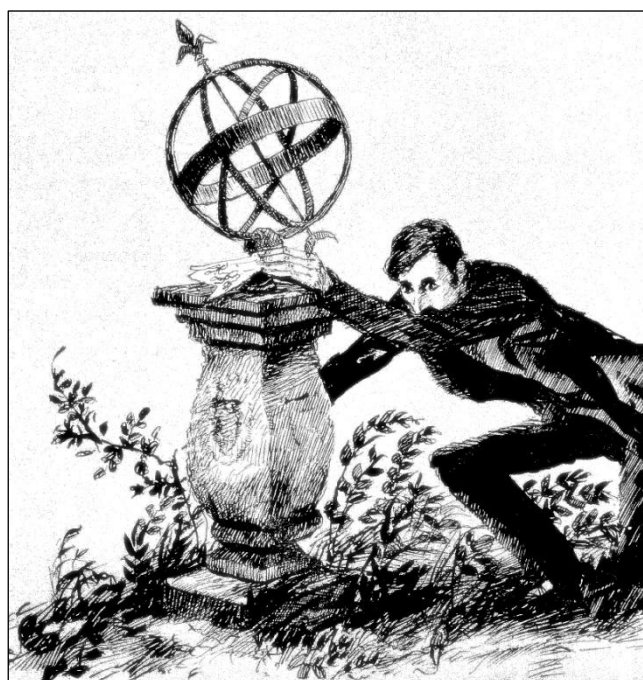
Hvad mange efter min opfattelse synes at misse, er, at han også er en af de mest menneskelige. Særligt i de senere år har mange forfattere forsøgt at gøre Conan Doyle kunsten efter med protagonister, der enten er direkte inspireret af Mesteren eller blot indeholder visse af de samme komponenter - det gælder f.eks. Lisbeth Salander fra Stieg Larssons *Millenium*-trilogi - men jeg må ærligt indrømme, at jeg endnu ikke er støt på en eneste anden karakter, der formår at kombinere det aparte, det logiske og det intellektuelle med så meget hjerte som Sherlock Holmes.

Til tider gælder det endda også fortolkningerne af ham. Visse film, serier, bøger osv., der benytter Sherlock Holmes som karakter, slår efter min opfattelse fejl, fordi de ikke formår at ramme den rigtige balance mellem hjernen og hjertet, der for mig er grundstenen i Conan Doyles værker. At Holmes er interesseret i kunst, at han spiller violin, at han kan fortabe sig fuldstændigt i filosofiske overvejelser over skønheden ved en rose, og at han oprigtigt holder af sine nærmeste, er lige så meget en del af hans karakter som hurtige deduktioner, fantastiske forklædninger og en for perioden avanceret brug af kemi til at løse kriminalsager.

Sherlock Holmes skal have begge dele for at være en succes i min bog. Hvis han ikke var et overmåde intelligent supermenneske, ville han bare være endnu en detektiv på sporet efter spor eller værre endnu - en politibetjent. Hvis han ikke var en kunstner, en filosof, en modstander af sociale normer og sine venners ven, ville historierne slet og ret handle om et overmåde intelligent supermenneske, der løser kriminalsager hurtigere end alle andre.

Hvis hovedpersonen vitterligt var "a calculating machine" som doktor Watson engang kaldte ham, ville man sikkert som læser være motiveret til at følge med i en rum tid alene for at se, hvordan detektiven løser sagen, og hvem den skyldige mon kan være, en simpel whodunnit. Men man ville ikke have behov for at vende tilbage til de samme historier gang på gang, genlæse og gense og lede efter nye varianter og fortolkninger, længe efter at detektiven havde vist læseren whodunnit.

Jeg ved, hvad de dansende mænd bliver brugt til, jeg ved hvorfor Elsie Cubitt ikke vil fortælle sin mand om sin fortid, og jeg ved, hvordan det ender for mr. Cubitt. Men ikke desto mindre nyder jeg at se *The Dancing Men* for tyvende gang, lige så meget som jeg nød at se den for første gang, da jeg havde mit første møde med Sherlock Holmes. 🐾

The Common Loafers of Kolding

Fejrer i år 10 års jubilæum. Foreningens første møde var den stiftende generalforsamling, der blev afholdt den 2. juni 2009 på pubben You'll Never Walk Alone i Kolding. Siden har dette udmærkede etablissement dannet rammen om langt størstedelen af foreningens møder.

De tre stiftere af foreningen var Claus Rasmussen, Claes Hersland og undertegnede. Der var bred enighed om, at det ville være fornøjeligt at mødes fra tid til anden for at diskutere Sherlock Holmes samt hvad dertil hører. Ved den stiftende generalforsamling blev et sæt vedtægter nedskrevet i fællesskab (så vidt huskes var der på forhånd udarbejdet et forslag, som blev tilrettet ved mødet) – og vi gengiver gerne § 1: "Foreningens navn er 'The Common Loafers of Kolding,' og foreningens hjemsted er i Kolding. Dens formål er udelukkende ideelt og spirituelt, nemlig at højne medlemmernes og almenhedens kendskab til Sherlock Holmes' evige liv og virke." Paragraffens anden sætning bærer sit umiskendelige præg af Claus Rasmussen. Det samme kan siges om § 8: "Spørgsmål om lovligheden af trufne beslutninger eller stridspunkter mellem foreningens medlemmer kan ingen sinde indbringes for domstolene eller andre fora, det være sig råd, nævn eller voldgiftsretter. Uenigheder skal vedvarende behandles med respekt og anses for en forøgelse af foreningens mysticismekapital." Da både Rasmussen og Hersland ernærede sig som dommere, var denne paragraf måske også et ønske om at begrænse deres arbejdsbyrde (?).

Karakteristisk for foreningen blev det ligeledes vedtaget, at alle medlemmer var æresmedlemmer. Og på det stiftende møde blev der desuden fremsat ønske om, at man tiltalte hinanden på kragemål. Dette er dog kun blevet praktiseret ved særlige lejligheder. Derimod har man altid fastholdt de seks skåler, som de er nedskrevet af Jon L. Lellenberg, BSI, og nedarvet fra The Baker Street Irregulars.

Ved hvert møde har medlemmerne af foreningen læst en Sherlock Holmes-historie, der bliver diskuteret ved mødet. Desuden diskuteres ofte en lang række andre emner, som f.eks. bøger generelt og Sherlock Holmes-bøger i særdeleshed, Storm P, Piet Hein, Jørgen Ryg, Tintin, musik af alle slags, golf, øl, rejsemål med mere. Møderne afholdes som sagt på den engelske pub You'll Never Walk Alone. Man har dog også enkelte gange forsøgt sig med få andre mødesteder i Kolding centrum, bl.a. Republikken, der siden har skiftet navn, og Knuds Garage. Anvendelse af sidstnævnte etablissement som mødested blev vanskeliggjort, derved at æresmedlem Hersland uafsladeligt – men dog efter begæring – erklærede virksomheden konkurs, hver gang den genopstod.

I starten blev foreningen ledet af undertegnede, men i 2016 blev Michael Bjarre valgt til Gasogene (præsident), hvilket man siden ikke har haft nogen som helst trang til at ændre. De sidste par år er foreningen blomstret med tilføjeelse af nye medlemmer – Peter Borberg i 2018 og Lise Kabel i jubilæumsåret 2019! Desværre måtte vi tage afsked med Claus Rasmussen i begyndelsen af 2019, da han passerede over Reichenbach-vandfaldet efter kortere tids sygdom. Der er herefter blevet indført en syvende skål ved møderne til Claus Rasmussen.

På vegne af æresmedlemmerne,
Jens Byskov Jensen, BSI

"I heard of Sherlock everywhen"

En gang imellem kan nogle af os komme til at længes efter en tid "when it is always 1965." (Selvom 1967 på sæt og vis var et meget mere interessant år. Hvis du var der, ved du hvad jeg mener). Længslen kan elastikstrækkes til at omfavne de fleste af årene i tresserne. For mit eget vedkommende vil jeg binde starten af elastikken fast i 1963. Thi det var det år da The Beatles begyndte at smile til verden næsten dagligt, forekom det, fra alle de fåtallige medier som fandtes dengang. Samtidig var jeg også begyndt at blive betaget af Sherlock Holmes. Og tænker i dag at det var ærgerligt at ingen af deres 184 sange fra deres 8 år lange pladekarriere nævner Sherlock Holmes. Det må næsten kaldes skammeligt. Men nogle af deres samtidige musikstjernekolleger fra 1960'erne sang heldigvis om Sherlock. For bare lige ud af det blå at kaste to eksempler på bordet eller ned på siden:

Bob Dylan, "Talkin' John Birch Paranoid Blues" (1962):

I quit my job so I could work alone
Then I changed my name to Sherlock Holmes
Followed some clues from my detective bag
And discovered they was red stripes on the American flag
O! Betsy Ross*

The Kinks, "The Village Green Preservation Society" (1968):

We are the Sherlock Holmes English-speaking Vernacular
God save Fu Manchu, Moriarty and Dracula
We are the Office Block Persecution Affinity
God save little shops, china cups, and virginity
We are the Skyscraper Condemnation Affiliates
God save Tudor Houses, antique tables and billiards

Thank you for the days, those endless days, those sacred days you gave me. I'm thinking of the days, I won't forget a single day, believe me.

*Betsy Ross-flaget er en tidlig version af USA's flag, opkaldt efter kvinden som syede det. Siden begyndelsen af det 20. århundrede har det været et populært symbol for amerikansk patriotisme.

To Sherlock'er på én aften

Af ~~Svend Kamle~~ Michael Skov Lambek

Vi var syv spændte klubmedlemmer som om aftenen den 9. oktober satte kursen mod positionen 55°41'47"N, 12°36'46"Ø - i andre sammenhænge kendt som bygningen Teaterøen på Refshaleøen.

Stedet ligger langt fra bycivilisationen i et konverteret industridistrikt; ikke rende omgivelser til velse, men indendørs hyggeligt nok. En er, lænestole og bordsunde, boblende drik-gisk tilsnit. Jeg så mit lokalet med fire bun-om Klubben vi til fremstillet for at lokke lemmer til. Nogle den "en flyer", og det ganske ubevægelig på til. I hvert fald har vi ikke hørt fra nogen som har læst og er blevet lokket. Det kan måske skyldes at publikum den aften ikke var specielt interesserede i Holmes-vinklen men snarere interesserede i at opleve venner eller studiekammerater på ~~slap-lin~~ fladt gulv. De ansvarlige for aftenens drama var nemlig Copenhagen Theatre Circle, bestående af engelsk-studerende samt engelsktalende herboende og -arbejdende expats, såsom fra større virksomheder og ambassader. Det kunne vor skatmester, selv et fortidigt medlem af Cirklen,

afsløre. For resten, Michael, jeg har lige fået en ide. Men jeg må hellere komme videre. Da vi havde fundet vores pladser foran det næsten nøgne scenerum, havde vi tid til at tænke over hvad vi mon havde at glæde os til. Jeg stirrede meget på trappen til venstre i scenebilledet og vurderede at siden antallet af trappetrin var så åbenlyst forkert, kunne meget gå galt når løjerne begyndte. Og så begyndte løjerne. Og her kan jeg mærke at jeg har

svært ved at samle tanker om at skabe en veldisponeret og gennemtænkt anmeldelse. Michael, kan du ikke lige? (Ind fra kongesiden træder i dette øjeblik vor skattede mesterformulator og griber om tastaturet. Bemærk at der samtidig skiftes kommaterringssystem):

At se amatørteater er lidt ligesom at høre amatørkor: Oplevelsen har det med at stige betragteligt i kvalitet, ligeligt med, hvor mange af de medvirkende man kender personligt - eller hvor mange fadøl man først har nået at inhalere. Denne sobre anmelder kendte ingen af disse medvirkende, men har dog selv trådt de skrå amatørbrædder i sin kåde studentertid ("jeg var ung - jeg havde brug for pengene!"), så han ved, hvor sjovt det kan være at spille med i sådan spas - og hvor sjovt det også kan være at opleve det. Så forventningerne var ikke lave, da denne anmelder sammen med en stor håndfuld ligesindede fra Sherlock Holmes Klubben mødte op på Teaterøen i oktober 2019 for at ople-

ve *Copenhagen Theatre Circle's* opførelse af *Ken Ludwig's Baskerville!* CTC annoncerede stykket som lige dele gys og grin. Desværre blev det ikke rigtig nogen af delene; det blev for alvor aldrig rigtig uhyggeligt og gysende - og det var heller aldrig rigtig morsomt.

Til dét var der al for megen tekst (meget af Doyles originaltekst - eller snarere Ludwigs parafrase herover), hvilket desværre gjorde oplevelsen kedelig. Der er (selvfølgelig!) ikke noget i vejen med Doyles tekst; men som drama fungerer den bedst, hvis den ikke blot bliver "læst op" på scenen, men tilføjes noget ekstra "stage business": Dette gjorde Ludwigs version ikke. Den amerikanske farceur er ellers velkendt for store hits som *Lend Me a Tenor* og andre (forhåbentlig morsommere) versioner af litteraturhistoriens klassikere. Men hvis man skulle læse hans manuskript (hvilket man har), vil man opdage, at teksten i sig selv vitterlig ikke virker særlig lattervækkende: Her er det klart, at det er meningen, at skuespillerne og især instruktøren selv skal opfinde den "stage business", der skal vække teksten og morskaben til live. Og det er her, forskellen mellem professionelt og amatørteater for alvor gør sig gældende.

Skuespillerne bag HOLMES og WATSON (den højeste Christof Gleic og laveste Andrew Whalley) fungerede så-

mænd godt nok på scenen - hvis det havde været et seriøst drama; men i en gyserkomedie blev det faktisk ret kedelige portrætter, der talte og gestikulerede på nydeligt, neutralt engelsk, men alt for langsomt og tydeligt til, at det rigtigt blev interessant. (Til deres forsvar kan det hævdes, at man faktisk ikke kunne

høre, hvem var dansker og hvem var indfødt engelsktalende.) Måske kan en bundsolid og jordnær Watson undskyldes; men den excentriske Mesterdetektiv over dem alle skal altså have en eller anden form for interessant og energisk personlighed. Det havde denne ikke.

De 2 ACTORS og 1 ACTRESS, der imidlertid spillede alle de ca. fyrretyve andre taleroller, gjorde til gengæld deres til, at det hele ikke gik død i lutter kedsommelighed:

ACTOR 1 (Benjamin Thompson) spillede primært den her texanske sir Henry Baskerville som drivende ærkeamerikansk kodriver og gjorde det udmærket - og tekstens skift fra canadisk gentleman til sydstats-båtnakke var bestemt forståeligt, for det var virkningsfuldt.

Men bedre var nu ACTOR 2 (Troels Kjær), der så portrætterede alle de resterende mandlige figurer: en studie i alle mulige skurkeroller fra dr. Mortimer, Barrymore, Victor Selden, og en næsten forståelig castiliansk hotelejer (!), til

Stapleton - med alskens forskellige morsomme varianter af engelske dialekter og accenter.

Og endnu bedre var ACTRESS 1 (Kate Pemberton): en comedienne, vi kommer til at se mere til: Hendes to madammer (Hudson & Barrymore), frk. Beryl, og ikke mindst bukserollen som unge Cartwright (a la Artful Dodger) var hele aftenen værd. At den anden husholderske så skulle tale med en næsten uforståelig, fremmed accent, må stå for Ludwigs regning (eller var det Mel Brooks'?).; for således gav *Frankenstein Junior* direkte inspiration, ikke kun til en *Eye-gore*-lignende kusk, men også til den mrs. Barrymore, som, en medpublikummer måtte afsløre for mig, vist skulle være svensk (Frau Blücher var dog tysk). Til tider besværliggjorde den tykke accent dog forståelsen af, hvad der rent faktisk blev sagt. Hvilket var en skam; for dét, der kunne forstås, var meget morsomt!

Nu skal man jo ikke tro på alt, hvad man læser (i programmet); men udover Mel Brooks nævntes Monty Python som inspirationskilde; dog uden at denne anmelder lagde mærke til noget i deres crazy stil. Og når der også i programmet henvises til "39 clues", menes der vist *The 39 Steps*, som var en af de første komedier, hvori en lille håndfuld mere og mere udmattede skuespillere skal forsøge at portrættere en hel dramatiseret romans kæmpe figurgalleri med dertil hørende hurtigere og mere sjuskede kostumeskift. Desværre undermineredes denne på Ludwigs papir geniale idé med, at 3 skuespiller skulle udfylde alle mindre roller med dertil hørende hurtige kostumeskift, af at der så også på scenen var 5 andre kvindelige statister. Nok var dette jo amatørteater; men hvorfor spillede nogle af disse så bare ikke nogle af de mange andre roller? Det virkede forkert og ødelæggende for illusionen; i virkeligheden skulle statisterne have været brugt meget mere - eller meget mindre! De figurerer da heller ikke i Ludwigs tekst.

Til premiereaftenen var der hyret én enkelt person (!) til at bemande baren i pausen - så de stakkels publikummer, der stod sidst i køen, havde ingen jordisk chance for at nå frem til en kærkommen øl, førend der på det bestemteste ringedes ind til anden akt! Og da de stakler kom tilbage til salen, opdagede de oven i købet en ellers hidtil ubekendt tradition ved amatørteater: at man åbenbart kan skifte pladser i mellemtiden. Dette bidrog desværre heller ikke til aftenens humor.

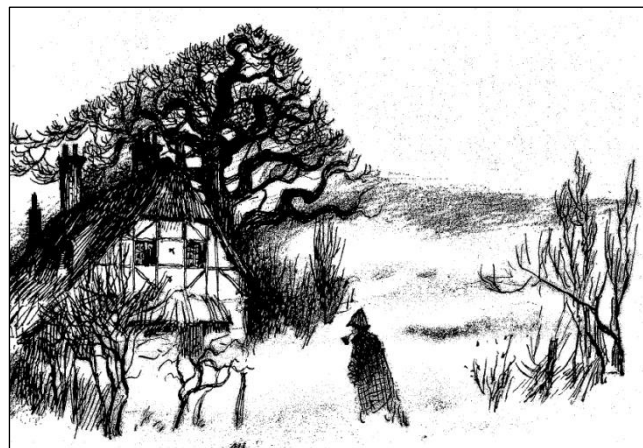
Nok er det amatørteater, men måske netop derfor skal der altså andet og mere end nutidens jakkesæt og et par lejede krinoliner i et helt sortmalet rum til at løfte dramaet og få det til at fungere. Et par stole og et skrivebord udgjorde al scenografien; så for at identificere og adskille lokationerne ville lidt mere hjælp fra skuespillerne og lysætningen have været kærkommen. Hvorfor var 221B ikke præsenteret ved én slags scenelys, Londongaderne en anden, Baskerville Hall en tredje, og Dartmoor en hel fjerde (og hvorfor var projektøren på heden rød)? Der var nogen brug af røgmaskine, men bestemt ikke nok til effektivt at illudere dette tågeindhyllede indbegreb af senvictoriansk melodrama med pibe-røg, gadesmøg, togdamp og hedetåge. Lydsiden med en masse dyster, klassisk musik fungerede dog godt.

Alt i alt var opsætningen i orden, men kunne bare have været så meget bedre: O, skønne, uopfyldte potentialer! Men hvis teksten var ok, om end for lang, og de tre mellemrolleskuespillere gjorde, hvad de kunne - hvorfor var det så ikke

en bedre publikumsoplevelse? Når man har udelukket det umulige, så må det, der er tilbage, hvor usandsynligt det end måtte forekomme, være sandheden! Det må stå og falde med instruktøren (Kristian Husted). Og lad falde, hvad ikke kan stå ... De mangler ved hele opsætningen, som vi har identificeret, som netop ikke gjorde det til den mulige, rigtig gode og sjove oplevelse, må således være instruktørens fejl: F.eks. legemliggjorde hans valg af en statist i ubestemmeligt dyre-kostume med røde lysøjne den så vigtige, gådefulde Hund, at den aldrig rigtig blev skræmmende - men måske han gik efter en komisk effekt? Således er det en betydelig skam, hvis instruktøren er den største amatør af dem alle.

Det siger noget om denne såkaldte komedies kvalitet, at det største latterbrøl, der kom fra salen, kom til allersidst ved sir Henrys længe ventede "No sh*t, Sherlock!" Ikke blot står det (selvsagt) ingensteds i Conanen; ikke engang Ludwigs egen tekst tyer til den slags billige forsøg på points! Således kan forventningerne til CTC og aftenens succes ikke siges at være indfriet; og anmelderen kan kun afslutte med at konstatere, at han virkelig ikke håber, at hans egne udgydelser på de skrå brædder i tidernes morgen var lige så uindfriede. 🐾

Tak, Michael. Du har helt ret. Da jeg træt kom tilbage til civilisationen i Vanløse meget sent, tændte jeg for mit flow-tv og lod det skulpe hen over de tilgængelige kanaler. Tilfældet ville at zapperen standsede på en kanal jeg ellers aldrig ser, men her var et tilfælde der måtte udnyttes: I netop dét øjeblik vistes en episode af tegnefilmsserien *Family Guy* hvor handlingen var henlagt til London i 1896 og alle medvirkende spillede med i en Sherlock Holmes-historie med mord og Moriarty og hele registret! En sund latter hvert 10. sekund. Livet i Holmes-land var igen godt at leve. Så blev aftenen reddet i sidste øjeblik. 🐾

Ukendt sherlockianer gæstede København

Af Scatmester M.S. Lambek, DBSI

Tidligere i år kunne Sherlock Holmes Klubben i Danmark bryste sig af fornemt, bilateralt besøg af Mike Kean; men fordi han først officielt tiltræder sin nye stilling som næste præsident for BSI til næste år, er han nok kun marginalt bedre kendt inden for end uden for sherlockianske kredse – med mindre selvfølgelig, at man som alle opmærksomme læsere behørigt har læst forrige nummer (2019:2-3) af verdens næstældste sherlockianske tidsskrift, oprindeligt påbegyndt i 1956 af stiftende redaktør A.D. Henriksen: *Sherlockiana*.

Men der har været andre, ikke mindre celebre besøg. For tres år siden drog således en anden, ligeledes særdeles dannet og veluddannet, men i dag måske heller ikke synderlig velkendt, amerikansk herre på kulturrundtur i europæiske hovedstæder, bl.a. til berømte kunstmuseer både i London og i København. Og da han alligevel var på de breddegrader, kunne han ikke forbigå den kulturelle højborg, der var – og er – Sherlock Holmes Klubben i Danmark; så denne kultiverede, men ukendte gentleman besøgte således Klubben i oktober 1959 og dét endda under et meget mystisk, conanisk dæknavn.

Dette og meget mere står nu at læse i et hidtil ukendt, to-siders maskinskrevet brev, som den amerikanske sherlockianske samler, Jon L. Lellenberg (BSI Investitur: "Rodger Prescott"), for nyligt elskværdigt har overdraget Klubben.

Men til at begynde med vil et par indledende ord og forklarende kommentarer nok ikke være af vejen for at sætte historien ind i sin rette kulturelle kontekst. Og da tiden i dag er en ganske anden end dengang, kræver det en ganske lang række noter for at sørge for, at ingen føler sig krænkede i dag...

For omtalte dokument præsenteres nedenfor således, som det oprindeligt blev skrevet. Så vær opmærksom på, at det kan indeholde kulturelt forældede skildringer. Vor historie tager nemlig sin begyndelse for længe siden og langt væk.

De tre brødre

Der var nemlig engang tre eventyrlige brødre, der blev født for over hundrede år siden i, hvad der dengang var Amerikas Forenede Stater:

Den ældste hed **Christopher** Darlington (1890-1957) og netop som den ældste ham, der tilbage i 1934 dannede klubben – drengeklubben, som alle raske gutter ville være med i – for at hædre verdens første, bedste og eneste konsulentdetektiv, Sherlock Holmes! Og fordi han var den ældste, fik Chris selv lov til at bestemme, at hans officielle BSI Investitur skulle kaldes "The Sign of the Four", og at han fra 1944 og derefter skulle kendes under dette conannomen. Så dette bestemte han.

Så kom **Felix** Muskett (1894-1982) som den midterste i broderflokkens; men mellemste brødre har det nogle gange med at blive overset, og denne deltog også i noget mindre målestok i de conaniske løjer. Da han imidlertid også var den anden bror, blev han dog officielt kaldt "The Second Stain".

Og til sidst var der **Frank** Vigor (1899-1985), den yngste bror, der blot som ydmyg matematiker (samt den forlagschef på *Faber & Faber*, der udgav T.S. Eliots værker) stillede den krydsordsopgave, man skulle løse som "immatrulationsprøve", hvis man dengang ønskede automatisk optagelse i storebrors nystartede klub [se f.eks. *Sherlockiana* 2014:2-3]. (Men udover denne krydsogtværns synes Frank ikke rigtig at have bidraget med noget i denne sherlockianske sammenhæng, hvorfor han ikke vil blive nævnt mere. Udover at han som tredje bror ganske vittigt og logisk blev kendt under Investituren "The Three Garridebs"!)

(Dette sidstnævnte tilnavn var imidlertid så smart fundet på, at det hang ved – og ikke kun for lillebroren; men for dem alle tre til hobe minsandten: Således blev "The Sign of the Four" mere uformelt kendt som "The First Garrideb"; "The Second Stain" som "The Second Garrideb"; og lur mig, om sandelig ikke "The Three Garridebs" blev kendt under den subtile variant som "The Third Garrideb". Forvekslende forvirrende? – Men foruroligende fornøjende!)

De udenlandske tropper

Som den opmærksomme læser nok har regnet ud, hed De Tre Garrideb-brødre i virkeligheden **Morley** til efternavn og deres klub **BSI: The Baker Street Irregulars** – det første og største, men på ingen måde det eneste af alle sherlockianske broderskaber. De såkaldte *Danish Baker Street Irregulars* er f.eks. en officiel aflægger heraf og som sådan heller ikke sådan at komme udenom. Og uden "The Sign of the Four" ville selve dannelsen af den originale, sociale Sherlock Holmes-klub BSI slet ikke have fundet sted (hvorfor han da faktisk også i 1952 blev æresmedlem af Klubben i Danmark!) og således af hvem ingen introduktion er nødvendig, hvorfor vi beklager ovenstående.

Inden for BSI og resten af den sherlockianske verden har bror Felix begået få og mindre kendte stykker forskning: De Waal opremser således kun to tekster fra hans ellers uhyre velformulerende hånd (én fra *SHJ* i 1954 og én fra *BSJ* i 1958), foruden et længere essay fra 1940 samlet i Smiths antologi, *Profile by Gaslight*, i 1944: "The Significance of The Second Stain" (altså historien SECO – ikke at forveksle med Franks Investitur). Så det er egentlig ganske imponerende, som det vil fremgå nedenfor, at danske sherlockianere dengang overhovedet kendte til denne bror og hans få litterære præstationer.

Uden for sherlockianske kredse var unge Felix imidlertid ikke noget helt ubeskrevet blad: Han blev nemlig bedre kendt som kosmopolitisk orienteret Ph.d. og Pulitzervindende journalist på *Washington Post*, der i 1946 var medstifter af den internationale liberale tænketank af økonomer, filosoffer, intellektuelle og erhvervsledere, *Mont Pelerin Society*, sammen med bl.a. Karl Popper og Milton Friedman. *Yes, Ma Morley certainly didn't raise no dummi-ees...*

Og det var netop denne Mellem-Morley og Anden Garrideb, der altså besøgte København en onsdag aften i 1959. Det var kl. 19,30. Nedenfor i sit brev nævner Morley i alt

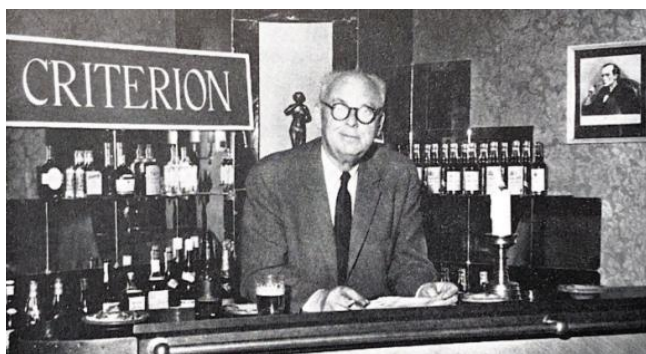
fem "Annex'er", som er de fotos og tekster, han fik i gave i løbet af aftenen som minde herom; og Annex 3 er indkaldelsen til Klubbens medlemmer udsendt d. 22. september en uges tid før selve mødet (og som af anden helt tilfældig grund er dukket op i denne forfatters arkiv):

Onsdag den 30. ds. * Kl. 19,30 holder vi medlemsmøde i Hotel Victoria, Store Strandstræde 20, og aftenens gæst er Felix Morley, medlem af The Baker Street Irregulars, New York, som i nogle dage besøger København sammen med sin frue. Det er os en særlig glæde at kunne byde denne prominente Sherlockian velkommen iblandt os, og da han er en spirituel og højt begavet taler, opfordres hver enkelt af vore medlemmer til ikke at gå glip af muligheden for samværet med Mr. Morley, men glæde sig selv og gæsten ved at give møde, hvorved vi også befæster det indtryk, vore amerikanske venner har af os som et virksomt led i den internationale Sherlock Holmes forskning.

Den enestående adresse

Morley kaldes således "en spirituel og højt begavet taler", endskønt intet dansk klubmedlem nok har haft mulighed for at høre ham tale før. Men læs nu selv Morleys brev herunder - og ingen tvivl vil mere herske om, at han i al fald var en spirituel og højt begavet skriver! Og netop med denne offentliggørelse af denne afrapportering får den indeværende læser således et langt bedre indtryk af vores Klub i nogle af dens velmagtsdage.

Som man kan deducere ud fra Morleys brev, fandt omtalte besøg faktisk ikke sted alene på egne - men på vegne af BSI og Edgar W. Smith. Fra ca. 1938 og frem til sin død

bestred **Edgar Wadsworth Smith** (1894-1960) posten som såkaldt "Buttons-cum-Commissionaire" for BSI: den post som "chief organizer", der stod for alt det praktiske, hvilket gjorde Smith til en af de mest betydningsfulde mænd inden for BSI, hvorfor han ved føromtalt lejlighed i 1944 fik den flotte Investitur "The Hound of the Baskervilles"! Og således var han også fra 1946 stiftende redaktør på verdens ældste sherlockianske magasin *BSJ: the Baker Street Journal* - hvilket jo er endnu finere end *Washington Post*.

Adressaten på Felix' brev er "*The Baker Street Irregulars, Inc.*", og betegnelsen "Incorporated" refererer således ikke til selve den sociale klub fra 1934 - men til dens separate forlagsvirksomhed, officielt oprettet i 1948 af Chris Morley og Smith for "filantropisk at forvare Mesterens offentlige

ophavsrettigheder", der foruden *BSJ* også genudgav hovedværker i rødt omslag som *Baker Street Irregulars Incunabula* mellem 1953-1962.

Felix rapporterede til BSI's mægtigste mand; men da Christopher var draget over Reichenbach to år inden dette besøg, var det til Smith, Felix nu skrev på den verdensberømte adresse "221 B Baker Street": For ja, det lykkedes endda Smith officielt at få de lokale vejmyndigheder i hans hjemby Morristown, New Jersey, til at gå med på at opkalde en bid af hans egen vej som "Baker Street", hans hus som nr. 221 - og hans arbejdsskur som nr. 221B! Og det var altså også Smith, som - selv om han ikke selv kunne deltage - dog nærrede *The Danish Baker Street Irregulars* i så høj en agtelse, at han bad Felix om at hilse Klubben, da han skulle på besøg som selvbestaltet "omrejsende korrespondent" for *Baker Street Journal*.

Mærkeligt nok afstedkom besøget efterfølgende blot en mindre omtale i *Sherlockiana* (1959:4), der dog nævner, at "Mr. Morley holdt medlemmerne i ånde med en inciterende speech og bl. a. rejste et interessant spørgsmål, som vi på årsmødet nok må drøfte påny". Men nu kan det altså endelig for den måbende holmesianske verden afsløres, hvad Felix Morleys inciterende og interessante "speech" omhandlede; for endelig kommer vi til selve Morleys rapport, der nedenfor er citeret i sin fulde engelsksprogede tekst. Husk dog blot på, at teksten altså *kan* indeholde beskrivelser af en forældet kultur:

October 16, 1959

Edgar W. Smith, Esq.
The Baker Street Irregulars, Inc.
221 B Baker Street
Morristown, N.J.

My dear Smith:

I returned safely this week from my important mission to Copenhagen where, in accordance with your instructions, I delivered fraternal greetings to Sherlock Holmes Klubben i Danmark and was honored, as your envoy, as roving correspondent for the Journal and as Second Garrideb, by a special meeting of the Club. The first (and only) Mrs. Felix Morley was graciously included in the otherwise strictly male festivities, on which I shall now report.

* September 1959.

Hvor usandsynligt det end må lyde i dag, så var kønskulturen altså sådan dengang: Først i 1990'erne blev kvindelige søstre (!) optaget i de amerikanske broderskaber. Den første – og i øvrigt eneste – Fru Morley (i Hr. Morleys vittige reference til den endeløse conaniske diskussion om antallet af Watsons koner!) ses på Berndorfs ikke førhen publicerede foto, hvor hun nu ikke ser ud til at sætte megen pris på de herrelige selskabeligheder!

De indenlandske tropper

Det høflige par aflagde således besøg hos, hvad der viser sig at være en lige så høflig skare, nemlig *The Danish Baker Street Irregulars*: For i 1950 oprettedes den officielle danske underafdeling af den amerikanske hovedklub. Af den stiftende bestyrelse var følgende medlemmer til stede til mødet med deres aktuelle poster: Medlem #3, Generalsekretær **Agner Damgaard Henriksen**, var den første i 1959 som blot én ud af hidtil kun fem danskere, der fik sin BSI Investitur: "A Case of Identity"; Medlem #4, Præsident **Aage Jensen**, var bibliotekar og krimiforfatter uden skygger fra Sherlock Holmes; og Medlem #5, såkaldt "Scatmester" **Eigil Cordtz**, var far til et senere klubmedlem, Kristian Hasle Cordtz. Senere kom Medlem #34 med, daværende Vicepræsident **Kaj Engholm**, som var far til fire tegneserier – eller flere. Med flere af den nuværende Redaktørs artikler i ældre numre af *Sherlockiana* i hu vil man erindre, at det var A.D.'s slet skjulte kommunistiske ungdomstilbøjeligheder, der medførte den sovjetinspirerede titel af generalsekretær som den egentlige magthaver i klubben – så Jensen var måske nok præsident af navn; sandelig ikke af gavn!

De to hoteller

I sit brev skriver Morley, at Klubbens magthavere eskorterede ham til mødet fra hans hotel, d'Angleterre; og det er dokumenteret, bl.a. af Conan Doyle selv i sin selvbiografi, at det var ved det omtalte ophold dér i 1929 (og altså ikke 1930 som skrevet), at han for alvor begyndte at føle de hjerteproblemer, der senere skulle tage livet af ham. Mødet fandt sted på Hotel Victoria, som var Klubbens datidige officielle klublokale og lå i Store Strandstræde 20; og et besøg dertil i dag viser, at det skæve, gamle hus skam står endnu, endskønt det ophørte med hotelvirksomhed allerede i 1960. Omtalen i *Sherlockiana* 1959:4 nævner kort, at "man mindedes en anden septembraften for 78 år siden, da Drebber og Stangerson fik logi for natten dér", hvilket jo refererer til de to skurke fra STUD, som Poul Arenfalk netop beviste ud fra en henkastet bemærkning i romanens del 2, kap. 5, overnattede i København netop på Victoria på deres vej fra Salt Lake City en route til London i 1881. Da dette er den ene af

blot to henvisninger til Danmark i hele Conanen, forstår man bedre Arenfalks grund til grundig verbos ihærdighed! Dette forskningsresultat blev publiceret i *Sherlockiana* 1958:1-2, og senere i 1960 oversat til "When Was Sherlock Holmes in Copenhagen?" og privatudgivet af Arenfalk, D.B.S.I. sammen med vennen, Medlem #42, Erik Hall, D.B.S.I., og sendt til BSI i USA – ikke *kun* for at irritere A.D. (men sikkert også lidt derfor):

The gathering began with all due protocol, which was noticeably relaxed as the evening proceeded. Mr. A. D. Henriksen, the General Secretary of the Club, and Mr. Kaj Engholm, its Vice-President, called upon us at 18.30, September 30, at the Hotel d'Angleterre, which we had chosen because that is the hostelry where the Literary Agent put up on his last visit to Copenhagen, in 1930. We were then escorted to the nearby Hotel Victoria, Store Strandstraede 20, chosen for the meetings of the Club because it has been ascertained that this is where Drebber and Stangerson remained in seclusion while in the Danish Capital. This notable discovery, developed from the seemingly casual reference at the close of Ch. 12, S. in S., is but one of the outstanding research accomplishments of your Danish affiliate.

Andre prominente medlemmer var til stede under middagen: Således var Medlem #14 **Poul Eduard Arenfalk** så flittigt og vittigt et medlem af Klubben, at han året efter grundet A.D.'s ærekære og skinsyge personlighed var nødt til at melde sig ud og stifte sit eget selskab, "The Literary League: The King of Scandinavia's Own Sherlockians". Aldrig en mand tilfreds med at fatte sig i korthed, når flere ord ville slå til, havde Arenfalk netop publiceret sin studie "The Mystery of Sherlock Holmes versus Moriarty and The Secret behind the Fight at the Falls of Reichenbach: A Work of Research" som særnummer af *Sherlockiana* 1959. Året forinden havde han i et foredrag ene mand løst "The Mormon Mystery and other mysteries in A Study in Scarlet" og derefter også fået dette skriftlige forskningsresultat udgivet af BSI i USA [se *Sherlockiana* 2016:1]. Når dette også internationalt udsynede medlem ikke var flittigt med at oprette rivaliserende Sherlock Holmes-selskaber i Skandinavien, passede Arenfalk sin guldsmedebutik på Valby Langgade 25. I dag ligger der en Halal Slagter; *Sic Transit* hedder det vist.

Hoffotografen var **Gunnar Berndorf**, som var Medlem #9 af Sherlock Holmes Klubben, indtil han – sammen med Erik Hall og selveste V.P. Engholm – meldte sig ud heraf og ind i Arenfalks litterære liga [se f.eks. *Sherlockiana* 2003:3-

4). Til sidst vendte han dog atter tilbage til Klubbens fold, hvor han nåede at blive æresmedlem inden sin død i 2018: En skam, at vi ikke længere kan udspørge ham om denne tydeligvis festlige - og våde - aften!

De mange øller

Morley bemærker tørt med lidt "product placement", hvorledes de stive formaliteter efterhånden løsnes lidt op; og gruppebilledet viser da også, at Carlsberg-flaskerne har "guldhåndtag" - altså den stærkere variant, hvilket bedre forklarer de efterhånden mere løsslupne former. For som den lærde og historieinteresserede gæst han var, har Felix sikkert kendt til både Chr. IV og Hamlet (man ihukommer prinsens bemærkning om sin onkels drikkevaner med "a custom more honoured in the breach than in th'observance") - så det kan ikke undre, at han i sit referat med slet skjult humor henviser til danernes notoriske drikfældighed: Men, hvor ubegribeligt det end lyder i nutidens ører, så var alkoholkulturen altså sådan dengang! Og på fotoet med hustruen ser det ud til, at æresgæsten ganske er i stand til at bære sin blæser - i modsætning til én af værterne, der ser lidt ud, som hvad Felix nok ville kalde "worse for wear"...

Ingen klar indikation synes dog at eksistere af, hvad den nedenfor nævnte, vittige dansk-engelske titel "Scatmester" egentlig måtte antyde - andet end noget med tidens jazzinciterende "scat"-improvisationer? Og sådan var altså tidens musikkultur! Men desværre heller intet tegn på, at *BSI* nogensinde tog ham på hans elokvente ord:

The Hotel Victoria is a modest but appealing establishment, with all the atmosphere that the name suggests. Its records show that while there Drebber and Stangerson drank heavily of Carlsberg beer and Schnapps, with Drebber signing all of the yellowing chits* which I believe are still kept in the hotel vaults. Therefore, to erase the unpleasant atmosphere left long since by these characters, the meetings of S.H. Klubben are also held in the cozy hotel bar, which has, however, appropriately been renamed CRITERION. It was at this bar that Poul Arenfalk, last January, delivered his somewhat shattering study of 'The Secret behind the Fight at the Falls of Reichenbach' and through his courtesy I am able to enclose (Annex 1) an autographed photograph of this memorable occasion. You will note the large-scale relief map of the Meiringen area behind the empty bottle of Carlsberg.

The Danish Club is fortunate, inter alia, in counting an excellent photographer, Mr. Berndorf, in its membership. Annex 2 is a picture he took† in which I was graciously permitted to sit with the officers. From right to left they are President Aage Jensen, General Secretary A. D. Henriksen, Vice-President Kaj Engholm, 'Scatmester' Eigil Cordtz and then my unworthy self. The office of Scatmester is, as the name implies, of singular importance and I would suggest that it be incorporated by the B.S.I.

De tvende billedkunstnere

Få måneder før besøget - og sikkert ganske tilfældigt i den sammenhæng - fik Generalsekretær Henriksen udgivet en kronik i *Berlingske Tidende* d. 21. maj 1959, "En engelsk gentleman: Sherlock Holmes' forfatter fylder 100 aar". Titlen desuagtet handler den om doktoren Doyle - ikke Watson; men A.D. kommer dog deri ind på Mesterens tilknytning til Frankrig, som det fremgår af GREE: "... hans bedstemoder var en søster til den franske kunstmaler *Horace Vernet*, af hvem *Thorvaldsen* har fremstillet sin bekendte store marmorbuste. Gæster De museet, kan De selv se ligheden med Sherlock Holmes' kendte profil." Af denne kronik fik A.D. endvidere besøget et særtryk, som han kunne begunstige bekendte med, som således er det, Morley nævner som sit "Annex 5". Lige som H.C. Andersens Forfatterskab var B. Thorvaldsens Museum heller ikke blevet til noget uden J. Collin; og ved et simpelt sammentræf var Thorvaldsen engang på besøg netop hos Collin en dag, da denne besluttede sig for at flytte: det regnede nemlig ned på bordet i stuen - og på Thorvaldsen! Adressen var Store Strandstræde (dog oppe i nr. 3 - godt, at Klubben ikke holder Aarsmøde på Restaurant Els).

På Morley fornemmer man klart, at formaliteterne er gået ud, idet snapsen og øllene er gået ind på Hotel Victoria: Her bruger han kammeratligt og forsættigt den danske betegnelse "medlemmer" - Gud ved, om Smith forstod det! Omtalen i *Sherlockiana* kommer desværre ikke nærmere ind på, hvem de omtalte 19 københavnermedlemmer var. Medlem #27 siden 1955, Henry Lauritzen (*BSI* Investitur: "The Royal Family of Scandinavia"), var imidlertid endnu kun et mindre beskrevet menigt medlem af bestyrelsen; og hans tradition med at tegne deltagerne til klubmøderne var åbenbart ikke helt hans egen idé - måske han fik den her af Engholm? Desværre er Engholms tegning af Morley ikke mere tilgængelig:

Because of secondary duties on this trip I had been unable to give Mr. Henriksen much advance notice of my time in Copenhagen, so that his notice to the medlemmer could not reach them until a bare week before the meeting. Nevertheless, ten of the 19 Copenhagen members of the Club were in attendance, including all its officers. This notice is enclosed as Annex 3. An idea of the talent and versatility among the medlemmer is provided by Annex 4, dashed off for me as the evening wore on by the Vice-President, who is one of Scandinavia's leading cartoonists. Equally appealing, in its different way, is the article (Annex 5) by General Secretary Henriksen, which draws attention to the portrait bust of Sherlock Holmes' Great-Uncle in the great Thorvaldsen Museum in Copenhagen. I had not seen this bust at the time of my meeting with the Club, but of course made a point of doing so later. As Mr. Henriksen says, the family likeness is extraordinary. The museum also contains a portrait by Vernet of Thorvaldsen, modelling this very bust of the artist.

Den verdensberømte danske billedhugger, Bertel Thorvaldsen (1770-1844), var nemlig blevet ven med den ikke mindre verdensberømte franske slagmaler, Émile Jean Horace Ver-

* Kvittringer for drikkevarer købt på kredit.

† Gengivet i Henrys skrift, *Sherlock Holmes Klubben 1950-1975*.

net (1789-1863) fra samlivet i Rom i 1830'erne. Alberto udførte en marmorbuste af Horace (nu i Musée Calvet i Avignon); men hans gipsmodel fra 1832 er den, der den dag i dag kan ses på Thorvaldsens Museum! Og som både A.D. og Felix nævner, er ligheden er skam slående: især hvis man er fra den tid, der ihukommer Basil Rathbones klassisk mejslede kontrafej. Og i en vidunderlig moderne form for indbyrdes metaleg malte Vernet således sit "Portræt af Thorvaldsen i færd med at modellere Vernet-busten" i 1833: Nok godt, legen endte dér!

Hvis man endelig vil til bunds i hele L'Affair Vernet, kan man ikke gøre bedre end at tilgå nuværende Præsident Mia Stampe Lagergaards essay "Vernet and Thorvaldsen: A Discussion of the Vernet Relation and an Artistic Connection with Danish Roots" (*BSJ*: Vol.52, No.3, Autumn 2002). Heri beretter hun spændende i detalje om en Baronesse Christine, sørme også ved navn Stampe, der agerede som Albertos mæcen på hans sidste dage på Stampes gods, Nysø ved Præstø. Men dette kunne "A Case of Identity" og "The Second Garrideb" jo ikke vide noget om. Mias BSI Investitur fra 2003 er i øvrigt "The Dynamics of an Asteroid" - og ved én af de andre vidunderlige koincidenser gik Investituren som "Vernet" til den engelske holmesianer og professor, sir Christopher Frayling, der bl.a. har skrevet i detaljer om *The Hound of the Baskervilles* (altså historien HOUN - ikke at forveksle med Smiths Investitur)! Men da han ellers ikke har noget som helst med denne historie at gøre, vil vi straks vende tilbage til Morleys Første (og Eneste) Brev til Danerne, side to:

To the uninitiated the three Vernets - Joseph, Carle and Horace - can be [as] confusing as the wives of Dr. Watson. * But since the first two were respectively the great-great and great grandfathers of Sherlock Holmes, this Gallic background is vieux jeu † to Klubben i Danmark. Fortunately I had improved my knowledge of the family while in London, at the very interesting Romantic Movement exhibition at the Tate Gallery, where Horace Vernet is well represented. I would emphasize that the membership of the Danish Club is scholarly, right down to its young members, in a broader field even than Sherlockiana. This was unconsciously and charmingly demonstrated by the President, a librarian and bibliophile, who in calling on me for a few remarks showed himself familiar with the works of both the first and third Garrideb. Even my own slight contributions were not unknown to him.

Én ting er, at Christopher naturligvis havde bidraget til sherlockianaen med utallige ord (og Frank endda var berømt for sine berygtede krydsord); præsident Jensen havde altså inden

besøget gjort sit hjemmearbejde og sig selv bekendt med Felix' fåtallige forskningstekster - eller i al fald bladret lidt i *Washington Post*. (Eller også har han bare spillet den flatterende imødekommende vært - med held!) I 1959 talte Klubbens yngre medlemmer bl.a. en 28-årig Anders Fage-Pedersen, en 34-årig Aage Rieck Sørensen, samt en 39-årig Gunnar Berndorf! Så ikke alle medlemmer var gamle, hvide heteromænd som den 65-årige Felix. Morley var åbenbart en yderst kunstinteresseret herre, der gerne rejste rundt i verden for at opleve relevant kunst og kultur: Men, uforståeligt det end må lyde i dag; sådan var kultur altså dengang!

Det afsluttende terorem

Omtalen i *Sherlockiana* 1959:4 nævnte, at Mr. Morley "rejste et interessant spørgsmål, som vi på årsmødet nok må drøfte på ny". Nu kan det endelig for den måbende holmesianske verden afsløres, hvad hans inciterende "speech" omhandlede: Nemlig et hidtil upåagtet forhold omhandlende Mesterens mulige kyndighed udi læsning og skrivning - og en mulig forklaring på, hvorfor han så ofte lod Watson læse breve og avisnotitser højt:

I assure you, my dear Smith, that I felt quite embarrassed to speak to this introduction and I hastened to make plain my feeling of inadequacy as your representative. But my observations on 'The Literary Agent and the Romantic Movement' were most graciously received, excepting the part in which I deferentially suggested that Sherlock Holmes could neither read nor write. As I think you already know this is a theme on which, with steadily growing conviction, I have been researching for some years. It goes without saying that Dr. Watson loyally did all he could to conceal the illiteracy of his dear friend, out of a mistaken feeling that this somehow reflected on his greatness. Quite the contrary, of course, is true.

Desværre er intet forskningsresultat, hverken om Doyle & Romantikken eller om Holmes & Hans Mulige Analfabetisme (!), kommet for en dag: Dette kan i sandhed være noget, som verden endnu ikke er rede til! Andre, mindre distingverede sherlockianere ville nok være blevet *blackballed* for sligt, hvorfor heller ikke mange andre har forfulgt denne inciterende, for ikke at sige kontroversielle "speech". Læg dog venligst mærke til, hvordan det lykkes Felix snildt og snedigt at indsnige over for Smith - nok én af de første til offentligt at tilkendegive, at LION og BLAN er forfattet af Mesteren selv - at Morleys egen, måske kætterske teori dog

* Or, indeed, as The Three Garridebs!

† Fr. "gammel leg"; altså gammel(dags) viden.

fandt megen applaus i dette forum! (Var A.D. bestyrtet, har han skjult det godt.) Begge citater nedenfor er fra STUD:

As President Jensen said, in opening the general discussion, this theory came as something of a bombshell to the Danish Irregulars. I may risk your displeasure, in view of your somewhat rash assertion that two of the stories "were written by Sherlock Holmes himself." But I must honestly report that my cautious thesis - I do not think it absolutely proved as yet - received much approbation. The dictum that 'the skilled workman is very careful indeed as to what he takes into his brain attic' was recalled, together with Watson's telling admission that 'His [S.H.] ignorance was as remarkable as his knowledge.' Certainly I was encouraged to prosecute my studies in this area.

Den eneste ære

Det var tidligere klubkutyme, når udenlandske sherlockianere gæstede Klubben i Danmark, at vedkommende straks blev udnævnt til Æresmedlem: For sådan var mødekulturen altså dengang. Således kan det undre, at man i dag kun kan finde optegnelser af *Christopher Morley* som klubæresmedlem - og *intet spor af Felix!* Bare det ikke var daværende alkoholkultur og ølterne, der var så gyldne, at man simpelthen glemte hele sagen dagen derpå.

Udover selve æresmedlemskabet blev Felix dog begavet med - om ikke selve Klubbens publikationer - så i al fald en udfærdiget liste herover, der desværre heller ikke kendes mere: Men disse kunne inkludere den aldrig beskedne A.D.'s bøger (*221 B, Baker Street* og *Sangen om Baker Street*) - samt Arenfalks vittige publikationer (på formfuldendt engelsk, så Felix rent faktisk kunne forstå dem - måske til nogen ærgrelse for A.D.). Herudover sikkert Tage la Cours ligeledes engelsksprogede, officielle klubudgivelser (*Ex Bibliotheca Holmesiana* og *Tobacco Talk In Baker Street* - sidstnævnte endda udgivet af selve BSI i 1952!) - samt måske flere numre af indeværende kvartalspublikation? Tydeligvis betød denne behagelige aften dog noget særligt for Morley; i al fald bad han udtrykkeligt om at få sine Annexer tilbage fra Smith:

In addition to the hospitality showered upon us I was made an Honorary Member of Klubben i Danmark and presented with a complete file of its publications. As I treasure these souvenirs of a delightful evening I must request the return of the annexes sent you herewith as soon as they have served to inform you adequately. And I most strongly urge you, at the first opportunity, to make the personal acquaintance of this Danish group, all of whom hold you in high and well-deserved respect.

Assuring you, dear Smith, of my sentiments the most amicably and exceptional,
yours faithfully,

F.M. Morley

Således er Felix' elskværdige lovprisning næsten for meget: Hans overdrevent rosende (men naturligvis sande!) lovord

om Klubben står nærmest i kø (for sådan var køkulturen altså dengang). Og heldigvis tog E.W. Smith snart F.M. Morley på hans ord - og nåede at besøge S.H. Klubben på H. Victoria senere i 1960, hvor han nok også fik sit æresmedlemskab. For få måneder senere var han død. Ligesom med A.C. Doyle tredive år forinden viser dette blot med al uønskelig tydelighed, at udenlandske besøg på københavnske hoteller kan være særdeles hårdt for helbredet og udgøre en større, upåagtet sundhedsrisiko. Morley levede dog videre til 1982. (Vi skynder os således at ønske M.H. Kean *all the best of health!*)

Tiden var i sandhed en anden dengang: og hvor ufatteligt det end lyder nu på tærsklen til 2020, så var udvekslingskulturen i den internationale, sherlockianske verden anno 1959 så elskværdig og kongenial, da en dengang ukendt sherlockianer, "The Second Garrideb", æresgæstede København og "A Case of Identity" og rapporterede herom til "The Hound of the Baskervilles", som formidlet af "Rodger Prescott". (Så det kan måske ikke undre, at der ikke var mange gode Investiturtitler tilbage til sådan én som Mike Kean, som blev udnævnt til "General Charles Gordon" i 1979!)

I alt henviser den Anden Garridebroder ovenfor til de Fem Annexer, hvoraf tre således nu er lokaliseret:

(2): Berndorfs foto af Morley sammen med bestyrelsen, Jensen, Henriksen, Engholm & Cordtz: fra Henrys festskrift 1975. (3): Henriksens mødeindkaldelse til medlemmerne, dateret 22. september. (5): Henriksens artikel om Vernets buste på Thorvaldsen Museum; særtryk af *Berlingskes* kronik d. 21. maj 1959: "En engelsk gentleman: Sherlock Holmes' forfatter fylder 100 aar".

Hvorimod tilstedeværelsen af (1): Berndorfs signerede foto af CRITERION Bar, hvor Arenfalk i januar 1959 gav sit foredrag over "The Secret behind the Fight at the Falls of Reichenbach", desværre stadig ikke er kendt; man kan håbe, den ligger gemt og glemt i the "Morley Family Vaults" - sammen med (4): Engholms tegning.

Og forhåbentlig er hans vittigt velformulerede og herligt provokerende, men aldrig uærbødige tekst nu sat ind i den rette kontekst, så ingen mulige, kulturelt forældede skildringer bevidst kan fejltlydes. Og efter denne anoterede offentliggørelse heraf er Dr. F.M. Morley, BSI, nu forhåbentlig ikke mere helt så ukendt. 🐾

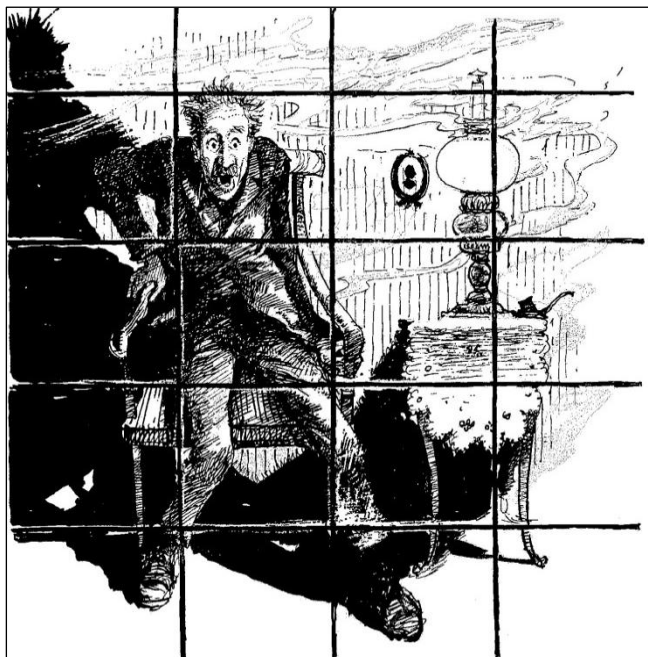
Martins omslag før de blev sorte

Af Svend Ranild

Isidste nummer af *Sherlockiana* skrev jeg om omslagene på Gyldendals fem bind Sherlock Holmes-historier fra 1944. At alle teksterne var oversat af Iver Gudme, senere vicepræsident i Sherlock Holmes Klubben, var ingen hemmelighed. Det stod trykt på alle titelbladene. Men hvem kunstneren bag omslagene var, stod ingen steder i bøgerne. Men takket være Niels Birger Wamberg ved jeg og *Sherlockianas* læsere nu at den skyldige var Kaj L.(?) Olsen.

I 1976-77 udgav Martins Forlag sin hæslelige Sorte Conan i 12 bind. Denne udgave var et vanskabt barn af forlagets udgave i ni bind fra 1954-62. Et af de grimme træk ved den sorte udgave er at omslagskunstneren (Leigh Taylor(?)) er krediteret, men ikke oversætterne! Det var de i det mindste i 1954-62. Men omslagskunstneren eller -kunstnerne var ikke. Det er ikke i orden. Alle ni tegninger er fine penneværker, habile og sortstregede, trykt på festligt ensfarvede baggrunde.

Så nu da jeg har fået ordet, rundkaster jeg hermed en efterlysning: Kan nogen mon genkende hånden eller hænderne bag stregerne på de ni omslagstegninger, som jeg med gavmild hånd har strøet rundt omkring i dette nummer af *Sherlockiana*? Eller har nogen mon viden fra anden side? Ved man besked, bør man fortælle det. Også hvis man kan gætte.

Bøgernes omslag optræder i denne rækkefølge i bladet: *En Studie i Rødt*, *Den Krybende Mand*, *De Dansende Mænd*, *Baskervilles Hund*, *De Fires Tegn*, *Silver Blaze*, *Djævløden* og *Frygtens Dal*. Og den sidste tegning, som illustrerer "Tiggeren med det vansirede ansigt", pryder naturligvis omslaget på *Den Blå Karfunkel*.